

Holmstrup 40 år 1975-2015

Holmstrup 40 år

Af Peter Iversen

Der var engang en mark langt uden for Århus, hvor betonelementer pludselig begyndte at skyde op af jorden. Men det gik slet ikke som planlagt. Tanken var, at det kun var første etape af et meget større byggeri, men der kom krise. Samtidig var boligforeningen ved at gå nenedom og hjem, og på marken henstod et byggeri plaget af byggesjusk og mangler.

Holmstrup fik en hård fødsel. De første beboere måtte kæmpe en kamp for at overvinde problemerne med utætte boliger og med en umulig økonomi, der truede huslejen. Huslejeboykot var våbenet.

Overlevelseskampen gjorde, at Holmstrup fik et særligt sammenhold. Og ud af kamp og sammenhold kom der

resultater. Der blev strikket særlige økonomiske ordninger sammen, så Holmstrup og beboerne økonomisk kunne fungere. De værste utætheder blev lappet. Og der opstod et socialt liv i afdelingen ud over det normale.

Inde i byen grinede de af Holmstrup. Byggeriet lignede noget fra en af datidens populære TV-serier, "Månebase Alpha". Men Holmstrup var og forblev jordnær og overvandt sine problemer. Tiden gik, og byen rykkede længere og længere ud mod Holmstrup. På markerne omkring Holmstrup skød andre boliger op, men den grønne kile med skove og søer fik vi dog lov til at beholde.

Og også Holmstrups udtryk blev forandret, da man i slutningen af 90'erne

gennemførte en stor renovering. Carportdækket blev revet ned, midterarealet fik et helt andet udtryk, og overdækkede terrasser skabte kvalitative forbedringer.

Holmstrup er noget særligt, som en lille landsby, hvor der er plads til forskellighed. Man kan få lov til at passe sig selv, hvis det er det, man vil, men der er noget ved byggeriet, der gør, at man let kommer i kontakt med andre beboere, og fællesskaber opstår.

Når vi nu 5. og 6. juni fejrer Holmstrups 40-års jubilæum, så er det ikke så meget byggeriet, vi fejrer, men beboerne – både tidligere og nuværende – der har gjort Holmstrup til det, vi er i dag.

Et stort tillykke til os selv!

Jubilæumsskriftet er udgivet juni 2015 af Brabrand Boligforenings afdeling 6, Holmstrup.

Redaktion:

Anita Drasbæk Jørgensen

Søren Løkkegaard

Jens Skriver (ansvarshavende)

Indhold

- 3 En boble brast
- 4 Da Holmstrup blev løftet på plads
- 6 Torben Overgaard om den første tid
- 7 Holmstrups levende historie
- 8 Op ad bakke
- 9 Tilbageblik gennem Sofus
- 12 Et udpluk...
- 14 En holmstrupper
- 15 En Holmstrupsnak hen over et egetræsbord
- 16 I børnehøjde
- 17 Fra pløjemark til nyttehaver
- 18 Holmstrup Dyreklub
- 19 Plads til forskellighed

En boble brast

Forudsætningerne for Gellerupplan 3 forsvandt

Af Jens B. Skriver

1960'erne var præget af økonomisk vækst af uhørt omfang, næsten fuld beskæftigelse og store forventninger. Mange drømme kunne pludselig blive virkelighed. Byggeriet var en af de vigtigste måder til at stimulere beskæftigelsen. Inflationen var voldsom, så det var med at investere så hurtigt som muligt. Hvis man ventede, blev tingene bare dyrere, og afdrag og renter på lån kunne ikke følge med inflationen. Det var en politisk mærkesag at skaffe ordentlige boliger til de mange, der boede i små og ubekvemme lejligheder. Der var en stor indvandring fra land til by, og der blev i Århus Stor-kommune bygget 15-20.000 almene boliger om året. Motiverne var, at læggerne anbefalede bedre boliger end de gamle i midtbyen, ønsket om øget beskæftigelse inden for byggeriet og ønsket om industrialiseret byggeri. Det var godt at kunne dokumentere industrialiseret byggeri, gerne til eksport.

Mulighed for vækst

Boligbyggeri betød vækst og aktivitet i kommunerne omkring Århus, og Brabrand Boligforening i den gamle Brabrand-Årslev Kommune øjnede store muligheder. Dengang blev der lagt stor vægt på planlægning. Hvis boligforeningerne planlagde deres økonomiske politik og jorderkøb, kunne der opnås statsgaranti for finansiering af projekter. Statsgarantier blev givet fem år ad gangen, men dertil skulle lægges yderligere fem års planlægning.

Planlægning

Brabrand Boligforening var igennem mange år i stand til at planlægge og budgettere, så forudsigelserne næsten blev opfyldt. Jorderkøbspolitikken blev indledt med købet af Tousgården med 160 tdr. land i 1961 og fortsatte, så boligforeningen kom til at eje det meste jord mellem Silkeborgvej og Viborgvej. Købene blev især finansieret ved, at boligforeningen optog

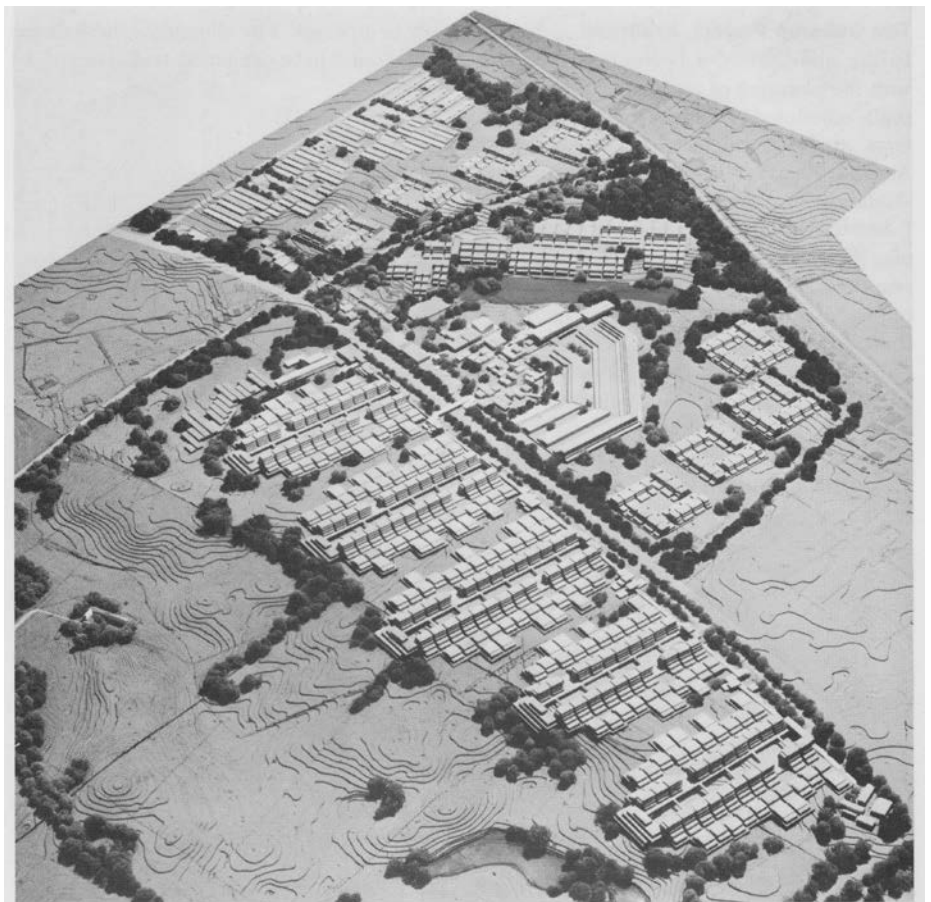
en kassekredit mod pant i jorden. Byggeriet af Gellerupplan 1, den nuværende Gelleruppark med svømmehal, butikscenter og kulturcenter, gik planmæssigt. Det samme gjorde Gellerupplan 2, Tovesvej. Den konservative boligminister Aage Hastrup kom på besøg i 1970 og var godt tilfreds.

Krisen kom

Så sent som 30. april 1973 gav repræsentantskabet bestyrelsen bemyndigelse til at fortsætte den hidtidige politik. Da var faresignaler imidlertid dukket op. Der var nogle problemer med at leje boligerne i Gellerup og Tovesvej ud. Katastrofen kom med energikrisen omkring årsskiftet 1973/74. Faldet i reallønnen og arbejdsløsheden fulgte næsten med det samme.

Det var meget vigtigt for Brabrand Boligforening at fortsætte med byggeriet, så de midler, som var investeret i jorden, kunne frigøres. Der blev hævet store summer fra Landsbyggefonden. Beløbene gik ikke til finansiering af nybyggeri, men til det allerede byggede. Byggeriet blev således finansieret bagud. Men Boligministeriet faldt fra og kunne ikke stille de fornødne garantier. Gellerupplan 3, der omfattede 3000 boliger og butikscenter i Holmstrup - foruden at der gik rygter om en svømmehal - blev 2½ år forsinket og kom kun til at omfatte de nuværende 402 boliger. Byggeriet var skrabt, og lige siden har det været op ad bakke for Holmstrup.

Kilde: *Skræppebladet*

Gellerupplanen: Gellerupplan 3. Fra Arkitektur, 1974.

Rejsegilde den 30. maj 1975. Personerne er fra venstre: Knud Blach Petersen, arkitekt, NN, Lizzi Sørensen, Olaf Sørensen, forretningsfører, og Ole Nygaard Justesen, bestyrelsesformand. Foto: Brabrand-Årslev Lokalhistoriske Arkiv.

Da Holmstrup blev løftet på plads

Nymodens betonbyggeri i en megastørrelse – som blev mini

Af Søren Løkkegaard

Holmstrup blev tegnet og bygget i en tid, da man arkitektonisk var 'stor i slawet', og hvor fremskridtoptimismen var velvoksen, men man benyttede også nye byggemetoder og materialer, som man ikke havde samme fortrolighed med som gammeldags mursten og tømmer, så det gav uforudsete udfordringer, om man så må sige, og dertil blev de økonomiske tider ugunstige, og man måtte brat slå bremserne i. Men de boligsociale drømme overlevede.

Holmstrup terrassehuse, som bebyggelsens benævnelse var, er tegnet af Knud Blach Petersen Arkitektfirma A/S, og ingeniørarbejdet blev udført af Gellerupplanens Ingeniørtegnestue, som bestod af en lille håndfuld ingeniørfirmaer. Flotte fotografier fra byggeriets gang viser to karakteristiske træk ved byggeriet: mægtige kraner på skinner og byggeriets nærmest endeløse gentagelse af standardiserede betonelementer.

Det industrialiserede byggeri i lange lige linjer bestemt af kransporet var ikke en dille opfundet af arkitekten, det var faktisk et krav fra staten: for at øge boligbyggeriet kraftfuldt og dermed få bugt med en nærmest kronisk boligmangel – og få folk væk fra usle, kondemneringsmodne lejligheder i den gamle boligmasse – skulle der satses stort på industrielt byggeri og ikke som tidligere på muret byggeri; dels var betonelementbyggeri meget mindre arbejdskraftkrævende

end muret byggeri, dels kan betonelementer monteres under stort set alle vejforhold året rundt, hvorimod muret byggeri er meget vejrfølsomt. Desuden kan betonelementer støbes i store mængder på forholdsvis kort tid i modsætning til murstensproduktionen, som ikke kunne følge med den store efterspørgsel i hele landet. Vejen fra arbejdskrafttungt traditionelt murstensbyggeri til betonelement- og montagebyggeri i stor skala forløb op gennem halvtredserne, og så i 1960 satte lovgiverne trumf på med det såkaldte "montagecirkulære" som krævede at en del af det almene, støttede boligbyggeri skulle være montagebyggeri, og i praksis blev det mastodontbyggerier à la Gellerupplanen. Når der dengang skulle bruges en sproglig boksehandske om arkitektur der var præget af usminket, rå beton, kaldte man stilen for 'brutalisme'; men da byggeriet så var blevet en realitet, og dagligdagen meldte sig, viste det sig at det nok så meget var blødt regnvand som hård beton der kom til at præge oplevelsen af byggeriet, men det er en anden historie ...

Holmstrupområdet var 3. fase af Gellerupplanen efter Gellerup og Toves-høj, og den ville med sine omkring 3.000 planlagte boliger være blevet større end de to første faser tilsammen. Det blev kun til vores 402 lejligheder: udlejningen gik generelt trægt eftersom middelklassedanskeren fandt det lige så attraktivt at bygge eget parcelhus og lade en gunstig inflationssituation hjælpe på afdragene, og desuden blev Gellerupcenteret (City Vest i dag) en økonomisk møllesten om halsen på boligforeningen, så kreditorerne og Aarhus Kommune måtte overtage henholdsvis dette detailhandelsbyggeri og store jorder som boligforeningen ejede (her i Holmstrup og Helenelyst), og det efterlod en ramponeret boligforening – som dog overlevede og stadig lever triveligt videre, som bekendt.

Holmstrup fulgte en ny trend i arkitekturen ved i sin kombination af lejligheder i traditionel etagehøjde og de mindre huse med haver som i B- og C-rækken at holde en mere afvekslende tæt-lav bebyggelsesstil. Også i højden veksles der med etagespring,

ligesom de store terrasser er et gavmildt træk ved Holmstrup – de gør et tiltalende gårdhavehusagtigt indtryk. Dertil var det et nybrud med den indvendige fleksibilitet med gipsonitvægge der lod sig enten fjerne eller flytte, eller man kunne flytte en dør, alt efter ønske – og pengepung, javist – og som i mange tilfælde også blev det. Og jo, så var der rigtignok også det utilsigtet nye med de legendariske, flere håndsbredder højt bulende gulve som følge af indsvivende vand i det lyddæmpende sand under brædderne – under de forhold med skrå gulve må den tidstypiske sækkestol have været et yndlingsmøbel ...

Foto: Brabrand-Årslev Lokalhistoriske Arkiv.

Hele Blach Petersens Gellerupplan var stort og alsidigt tænkt: foruden lejligheder med alskens moderne bekvemmeligheder – for sin tid veludstyret køkken og eget toilet eller sågar to! – talte planen børneinstitutioner, skoler, idrætsanlæg, indkøbscentre med videre, som en egen lille velforsynet by. For nogle år siden var der på Store Torv en grundig og positivt sindet plancheudstilling viet Knud Blach Petersens byggerier i Aarhus, og han rostes for sine visionære boligbyggerier, der blev båret af et stærkt socialt engagement og af en fællesskabstanke. Og selv om mange års problemer med indtrængende vand fra utætte tage måtte få folk til at nynne "Det sku' vær' så godt, og så' det faktisk skidt",

så har den store renovering i halvfemserne i det store hele gjort dette problem med hurlumhejhuse til fortid, og vi kan nynne "Det ku' bli' så godt" – og de' det faktisk blevet!

Tak til Torben Overgaard (tidligere direktør) og Bjarne Gaur (tidligere ansat på Gellerupplanens Ingeniørtegnestue og senere inspektør) for oplysninger.

Torben Overgaard om den første tid

Der kan fortælles mange anekdoter

Af Jens B. Skriver

Flere flyttede ind i Holmstrup før rejsegildet. En af dem var boligforeningens tidligere direktør, Torben Overgaard, der også dengang var ansat i administrationen. Han flyttede 31/3 1975 ind i 231 C sammen med sin familie. Men afdelingens første beboer var varmemesteren Mieczyslaw Korn, der flyttede ind 15/3. Han var polak, havde været politimester i Krakow og var højt dekoreret af russerne, men i 1960'erne blev der jødeforfølgelser i Polen. En søn lavede praktisk arbejde på universitetet for at få mulighed for at studere medicin. Da han fik at vide, at han aldrig ville blive immatrikuleret i Krakow, pakkede Korns kone en kuffert. Hun var en af de få fra sin familie, der havde overlevet koncentrationslejr, og det ville hun ikke udsættes for igen. Da Da Mieczyslaw havde fået dansk statsborgerskab, tog han navnet Morten.

Korn var fantastisk omsorgsfuld og hjalp børnene, når de havde tabt deres nøgler. Kaj Kofod, der definitivt flyttede ind i 1976, husker ham også. "Han kunne råbe højt," husker Kaj. Senere blev de gode venner.

Tæt lav bebyggelse

Blokken i østsiden blev opført først. Det viste sig hurtigt, at der ikke var særlig stor efterspørgsel efter store lejligheder, så lejlighederne på første sal blev delt i to. Holmstrup var de første fleksible boliger med toilet som kerne. I sin tid som direktør prioriterede Torben Overgaard inspireret heraf tæt lav bebyggelse med små enheder og spændende arkitektur (bortset fra Odinsgården, der var præprojekteret.) "Brabrand Boligforening har ene af alle boligforeninger haft sit eget formsprog og opført industrialiseret byggeri med egenart," siger Torben.

Udlejning

Fra starten var der utætheder. Det styrtregnede ned i lejlighederne. Overgaards fik ødelagt et egetræs-spisebord.

"Dengang kendte man ikke ulemperne ved flade tage," fortæller Torben. Det var nødvendigt at gøre noget for at få lejlighederne lejet ud. Torbens kone, der var studerende, viste deres lejlighed frem som prøvelejlighed. Torben var udlejningsmedarbejder hver weekend og brugte et værelse i lejligheden som kontor. Man reklamerede med en prøverabat eller såkaldt "Plørerabat". De nye beboere kunne flytte ind før tiden og fik i virkeligheden det første halve år til halv pris, mens boligforeningen trods alt fik noget ind i husleje.

Aktiviteter

Da der ikke var beboere nok til at oprette en afdelingsbestyrelse, dannedes et kontaktudvalg, som Torben blev medlem af. Alle aktiviteter måtte startes fra grunden. Torben var bl.a. med til at arrangere sankt-hans med grill og navngive Fusijama. Brabrand Boligforening måtte også lave en vendeplads for bussen. Torben flyttede, fordi det ikke var muligt at etablere alrum, og byggede i stedet hus i Skjoldhøjparken.

Kontaktudvalget, der ikke måtte kaldes afdelingsbestyrelse.

Torben Overgaard sidder nederst t.v. Skræppebladet

Nyt fra afd. VI, Holmstrup

Her er kontaktudvalget for HOLMSTRUP:

Stående fra venstre: Henning, Steen, Ole, Joachim, Peer-René, Bjarne, Lone og Jørn.
Siddende: Torben, Else, Rudolf og Britta.

Holmstrups levende historie

Kaj Kofod har været med til det meste

Af Jens B. Skriver

Kaj Kofod flyttede ind hos en dame i starten, men har haft egen lejlighed siden 1976. Nuværende lejlighed fik han i 1980.

"1/10 2015 har jeg siddet på denne stol i 35 år. Her bliver jeg, til jeg skal have en etværelses med låg," siger Kaj.

Da Kaj Kofod flyttede herud, så der meget anderledes ud. Carportene var hyggelige.

"Her har jeg drukket mange bajere," husker Kaj og fortæller, at der dengang skete så meget, og at der var et fællesskab uden lige.

"Der er slet ikke det samme sammenhold nu. Flyttede nogen ind, gik man hen og spurgte, om man kunne hjælpe. Jeg har hængt mange persienner op," siger han. "Jeg var altnuligmand og havde meget værktøj. Der var en byggelegeplads, der hed Jernalderborgen. Den lå, hvor Holmstrup Haver nu ligger. Hertil har jeg leveret meget træ og søm, men pædagogerne sagde fra. Barakkerne øst for bebyggelsen fra arkitekternes tid blev omdannet til ungdomsklub, og der var snedkerværksted i viceværternes nuværende frokoststue. Ved siden af havde afdelingsbestyrelsen til huse," kan Kaj berette.

Flere fester tidligere

"Der er sket noget på de 40 år. Det var festligere til at begynde med," siger Kaj.

Den første klub, han var med til at starte, var "Jernhesten". Det var et værtshus for alle. Kaj savner værtshuset "Endestationen". Det havde alle lokaler vest for vaskeriet. Her var bal en gang om måneden med mere end 100 mennesker i lokalet.

"Det var nogle kanonfester. Hvis der blev lavet ballade, var det hurtigt ud." Kaj var også med i en walkie-talkieklub og var oplæser ved bankoklub. Her var bl.a. også whistklub, juniorklub, fotoklub, bordtennisklub, boldklub og billardklub. Sommerfesterne

var også anderledes, og Kaj husker både ponyopvisning og postorkester.

"De 3-4 mord og et tilfælde af vold med døden til følge lagde man ikke særlig mærke til," fortæller Kaj, og bortset fra varmemester Korn husker han ikke nogen fremtrædende personligheder.

Til gengæld mindes han et par originaler, som fx "Blåbær", der kunne spille på skeer.

Kaj har altid været klunser og har altid ryddet op og sorteret. Han fik møbler en 3-4 gange om ugen og har lavet

fliser. Omkring årtusindskiftet startede Genbrugspladsen, og Kaj husker en anden klunser, "Cigar-Erik".

"Han vidste alt," fortæller Kaj, "men under den sidste renovering havde håndværkerne ikke tid til at snakke med ham, og så flyttede han."

Kaj husker tagrenderne i køkkenene og "de sindssyge lappeløsninger igenem mange år" og må konstatere, at der er sket en kraftig udvikling i hans tid.

Kaj Kofod (th.) gjorde en kæmpeindsats for Genbrugspladsen. Her ses han sammen med en anden markant beboer, Herman Nielsen.
Foto: Poul Jørgensen.

Isolringsskummet fra første renoveringsforsøg fjernes.

Op ad bakke

Problemer skulle løses

Af Jens B. Skriver

Frem til årtusindskiftet var det op ad bakke for Holmstrup. Nogle af problemerne var fælles for hele boligforeningen. Allerede i 1975 kom den første helhedsløsning, der indebar, at kommunen købte de uudnyttede arealer, boligforeningen lå inde med. Senere blev Centret solgt.

Ledige lejligheder

Et fælles problem for Holmstrup og Gellerup var ledige lejligheder. I begyndelsen af 1976 var omkring 100 lejligheder, eller omkring en syttendedel af den samlede boligmasse i Gellerup, ledig. Det procentuelle huslejetab var meget værre, for det var mest store lejligheder, det dre-

jede sig om. I Holmstrup var til tider 200 lejligheder ledige, altså hen ved halvdelen. Det var utænkeligt at forestille sig, at beboerne kunne betale for de tomme lejligheder.

Dyrt byggeri

Opførelsen af Holmstrup var blevet dyrere end budgetteret, og det var trods støtteforanstaltninger om ikke det dyreste så i hvert fald et af de dyreste byggerier i Århus. Noget måtte gøres, og lige fra starten blev der bevilget store lån og tilskud fra Landsbyggefonden. De lejligheder, der havde usædvanligt store vandskader, blev der søgt om ekstraordinær huslejenedsættelse til. Disse tiltag var imid-

lertid ikke nok. Afdelingens renteudgifter til kreditforeningen var så store, at Landsbyggefonden ikke havde mulighed for at dække dem. En tvangsauktion kunne blive en mulighed. I 1979 blev en såkaldt Trojkaløsning mellem Landsbyggefonden, kommunen og kreditforeningen forhandlet på plads, men resultatet var en huslejestigning, der var højere, end beboerne kunne magte, og resultatet blev stemt ned ved afstemning.

Kilde: Skræppebladet

Tilbageblik gennem Sofus

I anledning af jubilæet har jeg set mange numre af Sofus igennem. Især i de første årgange er der nogle emner, som man støder på mange gange. Det er husleje, renovering og ombygning samt vores energiforbrug

Af Anita Drasbæk Jørgensen

Huslejestigninger

I jubilæumsskriftet fra maj 2000, "Holmstrup 1975-2000", er der en artikel af Annemette Schou med titlen: "Huslejestigninger, huslejestigninger og huslejestigninger". En titel, der fint beskriver de første år i Holmstrup.

Et citat lyder: "Næsten før den sidste håndværker var kørt ud af Holmstrup, begyndte problemerne med at få økonomien til at hænge sammen. Oliekrisen havde sænket temperaturen på lånemarkedet, så finansieringen af byggeriet blev rundt regnet dobbelt så dyr som budgetteret, og regninger for byggesjusk truede med store huslejestigninger forude".

Via beboermøder blev der sat aktiviteter i gang for at imødegå krav om huslejestigninger. I 1979 besluttede et beboermøde - efter en beboerundersøgelse - at iværksætte en stigningsboykot. Der blev afholdt blokmøder for at planlægge aktiviteter. Stigningsboykotten varede i tre måneder. Landsbyggefonden foreslog på det tidspunkt en driftssikring til Holmstrup, som betød, at huslejestigningerne helt eller delvist kunne trækkes tilbage. Igennem 1980'erne kom der flere huslejestigninger, og der var mange diskussioner på beboermøderne om, hvad der kunne gøres.

Det hele endte i september 1985 med en såkaldt helhedsløsning: 30 mio. kr. til Holmstrup. Løsningen gik ud på en fuld dækning af Holmstrups opsamlende underskud, forøgelse af den årlige driftssikring samt halvering af den årlige aftrapning af driftssikringen.

Men allerede i april 1986 betød regeringens "påskepakke" (med bl.a. stigende energifgifter), at der igen varsledes huslejestigninger. Men der var dog ikke flertal på beboermøderne for nye huslejeaktioner.

Indvielse af kunstværket 30. maj 2000. Foto: Anita Drasbæk Jørgensen.

Også i begyndelsen af 1990'erne var der huslejestigninger, men pr. 1.1.1996 blev huslejen nedsat, idet der blev fundet en løsning på afdelingens økonomiske problemer. Det indebar en omprioritering, huslejesikring, byggeskade- og renoveringsarbejder, kapitaltilførsel og nedsættelse af fremtidigt huslejeniveau.

Der kom dog senere igen mindre stigninger. F.eks. viste budgettet for 2004 en stigning på 6,5 %. Årsager var pris- og lønstigninger samt aftrapning af rente- og driftssikring. På beboermødet i september 2003 blev det nævnt, at der i de kommende år kunne forudses betydelige huslejestigninger netop pga. aftrapning af forskellige tilskudsordninger, som havde holdt huslejen nede.

I de senere år er det gået således: Budget 2009 gav en huslejestigning på 7,7 % (omlægning af lån, aftrapning af driftssikring m.m.). Der var også mindre stigninger i årene fra 2010 til 2014 bl.a. pga. stigning på

ejendomsskat, elpriser + aftrapning af rente-, drifts- og huslejesikring. Pr. 1.1.2015: Ingen huslejestigning, men dog en regulering på 0,43 %!

Kilder:

Beboerbladet Sofus samt indkaldelser til beboermøder i perioden fra 1978 til 2014.

Jubilæumsskriftet "Holmstrup 1975 – 2000".

Renoveringer, ombygninger med mere

Igen er der et godt citat fra jubilæumsskriftet fra 2000, hvor Flemming Storvang skrev: "Vi fejrer 25 års jubilæum i Holmstrup. Samtidig fejrer vi 25 års renovering".

I samme skrift er der en artikel af Elly Lindved Nielsen med titlen "Renoveringen og demokratiet".

Allerede i Sofus nr. 3, 1981, var der omtale af en energirapport, som bl.a. affødte en plan om reparation af terrasserne samt udbedring af vandska-

der. 370 af de 402 lejligheder var på det tidspunkt vandskadet som følge af utætheder i inddækningerne på terrasserne. Men der var også planer om ændring af varme anlægget, så der kom termostatventiler i lejlighederne, samt efterisolering af gavle og tage. I løbet af 1982 fyldte "byggesagen" en del – altså de forskellige bygningsmæssige ændringer som følge af den ovennævnte energirapport.

Der var nedsat et ombygningsudvalg, og der var i Sofus indlæg vedr. arbejdets udførelse - sprøjtearbejdet, nedtagning af tidligere belægning, støvgener m.m.

Senere i 1982 var der en ny orientering i Sofus, dels om ændring af varme- og varmtvandsanlægget, dels om tag- og terrasseombygningerne: "Alle terrasser har fået påsprøjtet PIR, og der mangler kun træ på enkelte terrasser"....."På tagene har der været nogle problemer, idet vandet i den gamle isolering, der jo blev bibeholdt på tagene, nogle steder har fået PIR-skummet til at rejse sig. Dette problem har der ikke været på terrasserne, hvor alt den gamle isolering er blevet fjernet."

Carportdækket er nu taget ned (udateret).

I nr. 11 fra 1982 blev det nævnt, at terrasser og tage nu var færdige, og at det gik støt fremad med varme og varmtvandsentreprisen.

I Sofus december 1985 kunne man læse, at de store tag- og altanarbejder "for et par år siden" ikke helt havde løst problemerne med vandskader.

Der var endda opstået nye vandskader, og afdelingsbestyrelsen bad alle om at indberette både gamle og nye vandskader.

Sofus nr. 5, 1989, refererede et orienterende beboermøde om problemer i byggeriet og kommende ændringer af byggeriets udseende. Angående tagene havde det vist sig, at der trængte vand ned i skummet. På terrasserne havde det også vist sig, at skummet kunne suge vand ind - som måske senere kunne trænge ind i lejlighederne. Der kunne også trænge vand ind ved fugerne i betonen.

Der blev præsenteret to modeller til løsning af problemerne med terrasserne: enten en overdækning med glas, der helt kunne forhindre vand i at trænge ind i skum og fuger, eller en ny belægning i stedet for skummet med betonfliser og inddækning af betonflader. En vejledende afstemning på mødet viste flertal imod glasoverdækning. Der blev lavet forsøg med to terrasser hhv. åben og lukket.

I Sofus nr. 16 fra 1989 omtaltes i forbindelse med forsøg med et nyt tag, at PIR-skummet havde været væsentligt sværere at få fjernet end først

antaget. I nr. 19 fra 1989 var der en beretning fra en lejlighed, som indgik i et forsøg med nyt tag (tagrejsning, tagrender m.m.). Da det gamle tag blev pillet ned, "viste det sig nemlig, at der var samlet en masse vand i den gamle skumisolering. Det drev ned i vores lejlighed," fortælles det.

Betonrenovering

Som om det ikke skulle være nok, var der også problemer med selve betonen!

I begyndelsen af 1987 omtaltes en rapport fra boligforeningens ingeniør om betonens tilstand i Holmstrup: Carportdækket var utæt, og der var en lang række skader som følge af indtrængen af vand - som derefter kunne fryse og sprænge betonen.

Et år senere, i begyndelsen af 1988, var der et oplæg til et beboermøde om en reparationsplan for betonen m.m. Det drejede sig bl.a. om, at man nu mente, det gav mere mening at rive betondækket ned end at reparere løbende på det fremover, da der ville blive ved med at trænge vand ind.

I november 1989 var der ekstraordinært beboermøde med beslutningsforslag vedr. hele byggesagen (inkl. betonrenoveringen). Det endte med, at mødet vedtog et beslutningsforslag, der tog projektet vedr. renoveringen til efterretning, men uden at der blev taget stilling til altan- og facade-løsningerne. Samtidig blev der givet udtryk for, at beboerne ikke kunne tåle ret store huslejestigninger.

I slutningen af 1990 blev det klart, at Århus Kommune ikke kunne støtte ombygningsprojektet, der stod til 143 mio. kr. Kommunen krævede et økonomisk stærkt reduceret projekt. Det resulterede i nye modeller, med besparelser i forhold til det oprindelige projekt, og en urafstemning i marts 1991. Resultatet var flertal for åbne terrasser, for eternittage samt overdækning ved trapper. Der forestod nye forhandlinger om finansieringen. Omkostningerne var nu barberet ned til 120 mio. kr.

Sofus nr. 6, 1991: Brabrand Boligforening anbefalede den lukkede altan-løsning med begrundelsen: langsigtede økonomiske konsekvenser.

Byrådsbehandling i februar 1992 (indstillingen fulgte BB's indstilling). Der blev hurtigt iværksat en underskriftsindsamling blandt beboerne, hvor 61 % gik ind for en åben løsning, og 29 % for en lukket (Sofus nr. 4, 1992).

Byrådet vedtog en kombinationsløsning med åbne terrasser på 1. sal, og resten overdækkede.

Carportdækket blev taget ned i efteråret 1992, da det var i ret ringe stand.

Der var ekstraordinært beboermøde i november 1992 om ombygnings-sagen - bl.a. med forslag om åben løsning, og det kom til urafstemning i december 1992 med to temaer: 1) Hybridløsningen med 114 åbne og 295 lukkede og 2) Alle terrasser åbne. Kun 40 % deltog. 167 stemte for nr. 1, og 157 for nr. 2.

En senere afstemning i 1994 viste et vigende flertal for den åbne løsning. Endelig i 1995 vedtog et afdelingsmøde den løsning, vi kender i dag - med stort flertal. Den indebar glasoverdækning af 293 terrasser, svarende til kommunens krav.

Se artiklen "Renoveringen og demokratiet" af Elly Lindved Nielsen i jubilæumsskriftet fra 2000.

I begyndelsen af 1996 blev hele planen for renoveringen inkl. et nyt midterareal med vandløb samt trafikregulering fremlagt. I løbet af renoveringen 1996-98 udsendtes særskilte nyhedsbreve (i hvert fald 34!). I nyhedsbrev nr. 9, dateret 23.12.1996, omtaltes en flytning pr. kran, som foregik lørdag 7.12.96: "Alle beboernes tunge ting blev ganske enkelt fragtet ned med kranen via terrassen."

I maj 1999 var renoveringen afsluttet.

Jeg har boet i Holmstrup siden sommeren 1978 og har derfor oplevet de forskellige renoveringer. Jeg overvejede meget at flytte, da min terrasse blev overdækket med glas. Men da jeg ikke kunne finde et bedre alternativ, blev jeg boende. Der kan godt nok blive forfærdelig varmt en sommerdag - selv på en østvendt terrasse. Til gengæld er terrassen meget anvendelig i en længere periode forår og sensommer).

Se artikel i Sofus nr. 11, 2000 af Jørn Nyvang, "Fra gråt til grønt og klukken-de", som opsummerer udviklingen på baggrund af renoveringerne.

Energiprojektet

Allerede i oktober-november 1998 blev et stort energiprojekt sat i gang. Det store energiforbrug i Holmstrup var nemlig et emne, som også havde fyldt meget gennem årene. Energiprojektet indebar bl.a. ændring af hele varmesystemet, individuel af-

Stor gul kran set fra 253 A i november 1996. Foto: Anita Drasbæk Jørgensen.

regning og et digitalt måleapparat i hver lejlighed. I lighed med den øvrige renovering gav det anledning til forskellige gener for beboerne, mens det stod på.

Der var en del problemer i forbindelse med omlægningen, og der blev talt meget om "korrektionsfaktorer", f.eks. på beboermøde i april 2001. Faktisk måtte varmemålerne udskiftes i perioden fra 2005 og frem til ca. 2008.

I Sofus november 2001 behandledes de renoveringer, som på det tidspunkt stod for døren; renoveringer, som blev sparet væk i perioden 1996 - 1999. De kunne finansieres af en såkaldt

reguleringskonto. Det drejede sig om renovering af varmtvandsanlæggene, udskiftning af radiatorerne, inddækning af de åbne trappeopgange og isolering af carportloftet.

Kilder:

Beboerbladet Sofus samt indkaldelser til beboermøder i perioden fra 1978 til 2014.

Jubilæumsskriftet "Holmstrup 1975 - 2000".

Når man ser de senere års numre af Sofus igennem, er der en række emner, som har præget livet i Holmstrup.

Et udpluk af forskellige nedslag i perioden efter år 2000

Af Anita Drasbæk Jørgensen

Parkeringsforhold

I 2008 var der forslag om anlæg af 15 nye P-pladser ind mod midterarealet, og det blev vedtaget på beboermødet. "Vi kan konstatere, at der i forhold til bilparkens størrelse og antal P-pladser er sket meget siden begyndelsen i 1975!"

Således kan der citeres fra et beboermøde i april 2006, hvor der også i afdelingsbestyrelsens beretning står: "Før carportdækket blev revet ned, blev der kørt ræs ned gennem midterarealet. Samtidig havde vi et hav af tomme parkeringspladser. Derfor blev hele midterarealet lavet med sving og bump for at mindske hastigheden. Samtidig fik vi lavet et grønt område med træer og buske i stedet for parkeringspladser."

Elevatorer

Elevatorer: Forslag om urafstemning på beboermøde september 2009. Debatten endte med, at administrationen skulle udarbejde et egentligt forslag. Det kom i Sofus nr. 3, 2010. inkl. økonomi og opsætning af konstruktion, så man kunne se, hvordan det ville tage sig ud.

April 2010 nr. 4: Ekstranummer om elevatorer med henblik på beboermøde d. 26.4. På beboermødet var der ikke flertal for, at afdelingsbestyrelsen skulle gå videre med projektet: 48 stemte ja, 48 nej.

Videoovervågning

Debat om videoovervågning af carportdæk pga. tilfælde af hærværk og indbrud i begyndelsen af 2009. Flertal på beboermøde i april 2009 for dette, når det blev muligt lovmæssigt.

Bilbrande mellem jul og nytår 2009, hvor otte lejligheder ovenover blev mere eller mindre beskadiget. I alt 13 lejligheder fik sodskader. Endnu en bilbrand i august 2011 gav også bygningsskader. Heldigvis var der ingen personskader ved nogen af brandene.

En konsekvens af disse brande blev, at der skulle opsættes røgalarmer i alle lejligheder. Senere blev også videoovervågning taget op igen, idet der nu var vedtaget en lov, som gjorde det muligt for boligforeninger at ansøge om tilladelse til at foretage tv-overvågning, "når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse", som det lød i oplægget til beboermødet d. 22.9. 2011. Men på beboermødet blev afdelingsbestyrelsens forslag om videoovervågning nedstemt.

Senere, i maj 2014, var der indbrud i værksted under carporten i 245, og da der også havde været tegn på "narko-catering" i området, besluttede afdelingsbestyrelsen som en særforanstaltning under 245 at opsætte videoovervågning dér. Stort set alle beboere i 245 og 246 havde efterlyst overvågningen. Sagen kom senere til godkendelse på beboermøde.

Brugsen

Den 16. juni 2002 fejrede Brugsen 25-års jubilæum. Brugsen åbnede i juni 1977, og frem til 1990 lå indgangen inde i byggeriet. Derefter blev indgangen flyttet om på den anden side ud mod Jernaldervej. Brugsen lukkede i sommeren 2014.

Beboerblad og internet

Fælles beboerblad for Holmstrup, Thorsbjerg og Odinsgaard fra nr. 1, 2006, med navnet 'NySofus'. Men fra nr. 1 (-3) maj - juni 2009 var navnet igen Sofus, og bladet dækker nu igen kun Holmstrup. Fra september 2003 var Holmstrup på nettet.

Og hvad der også er hændt:

Foråret 2003 var den fælles genbrugsplads en realitet for Holmstrup, Thorsbjerg og Odinsgården inkl. affaldssortering.

En kommunal besparelse betød, at bogbussen blev nedlagt pr. 1.4.2004.

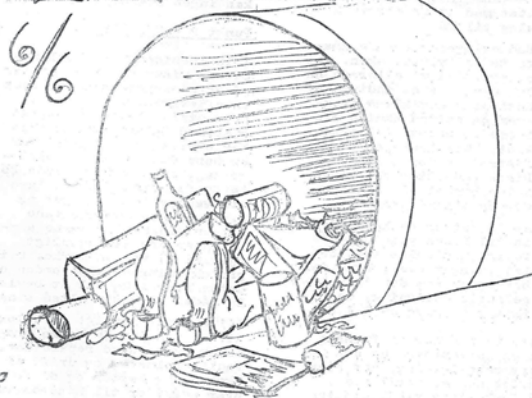
Hasle Bakker blev påbegyndt april 1997 og var færdige i 2006. Bakkerne blev skabt af overskudsjord og har ændret de grønne omgivelser ved Holmstrup. Forsøgsprojekt med solceller fra 2012.

Kilder:

Beboerbladet Sofus samt indkaldelser til beboermøder i perioden fra 1978 til 2014. Jubilæumsskriftet "Holmstrup 1975 – 2000".

NR. 6 1979
SOFUS

DEBATMØDE OM
SKRALDESUG

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side 1: Møde med Foreningsbest.	Side 5: Juniorklubben
Side 2: Huslejestigninger	Side 6: Endestationen
Side 4: Legepladser & Busstoppested	Side 7: Genbrugsforeningen
Side 5: Fritidsforeningen	Side 9: Nyt fra Afd. best.
	Side 12: Skraldesug

En holmstrupper

En snak med Keld Albrechtsen om Holmstrups egenart

Af Jens B. Skriver

Keld Albrechtsen, der har boet i Holmstrup siden 1977, er blevet boende, fordi stedet passede ham godt.

"Folk kan være meget forskellige, men alligevel være med i fællesskabet. De kan udfolde sig på deres egne betingelser, og det er der rum for," forklarer han.

der i C-rækken. De byggede den om til en 6-værelses, og her boede fire voksne og et barn. Kaj Kofod, der har boet her endnu længere, kan huske, at der kunne bo både seks og ni mennesker i 4-værelses lejligheder. Og i Kelds kollektiv mente de også, at de havde nogenlunde med plads. De var

men den midt i 90'erne var en enestående succes. I hvert fald blev betonproblemerne løst, og Holmstrup blev langtidssikret," forklarer han. Interessen for haven kom af, at Kelds nu afdøde hustru lejede en havelod, men det var stift lerjord, og Keld måtte luge. Efterhånden tog han over, og i

Keld Albrechtsen. Foto: Martin Krabbe.

"Naturen betyder også meget for mig; ikke mindst haven tæller meget. Her er således et åbent miljø med megen tolerance." På et spørgsmål om negative sider af Holmstrup svarer Keld: "Vi har sociale forpligtelser og støder ind i problemer, som ikke findes i parcelhuskvartererne. Vi oplever beboere med store problemer, men de rummes og håndteres i modsætning til andre kvarterer. Det er særegent. Holmstrup har aldrig været ude af balance."

Kollektiv med plads og politik

Keld flyttede i sin tid ind i et kollektiv i en af de helt store 5-værelses lejlighede

studerende og meget politiske. Keld startede i amtsrådet, og en anden kollektivist, Jørgen Lenger, kom i byrådet. Kollektivet kendte også til vandskader. Ved en lejlighed måtte de sætte alle køkkenskåle ind i stuen. Alligevel blev der en vandstand på to cm, så gulvet rejste sig og måtte lægges om.

Beton og lerjord

Keld nævner også, at Holmstrup er kendt i Landsbyggefonden.

"Vi fik en generel og permanent huslejenedsættelse i midten af 90'erne. Den første renovering i midten af 80'erne, hvor tage og altaner blev dækket med skum, virkede ikke,

dag siger han stolt: "Jeg har nu den fineste muld i Østjylland."

Hvad er en holmstrupper?

"Det er en person, der sjældent er klædt efter sidste mode, men i afslapet påklædning, gerne med hund, og som gerne søger andres selskab. De ses ofte i selskab med andre holmstrupper. Her er mange små grupper, der mødes," afslutter Keld.

En Holmstrupsnak hen over et egetræsbord

Hvad er Holmstrups egenart?

Af Jens B. Skriver og Søren Løkkegaard

HOLMSTRUP er summen af livet i 402 lejligheder og af alt det liv der foregår udenfor og i aktivitetslokaler: de individuelle gøremål og det fælles, børns leg, ældres luftet hund, klubber, afdelingsmøder, altså et mylder af liv, en kalejdoskopisk farve- og mønsterpalet som uophørligt ændrer sig, og som ikke lader sig sætte på nogen enkel formel.

I en stue kan vi sidde tre holmstrupere på gamle spinkle egetræsstole omkring et lille ovalt egetræsbord med en karakteristisk ældet stoflighed – som i et kolonihavehus – købt af værtindens forældre i 1933 da de blev gift; og vi taler om HOLMSTRUP. Hun har sat et fad med sprøde, røde vindruer frem ligesom tre glas og en karaffel vand – og som snakken altså kan gå ivrigt imellem sådanne tre mennesker med meget på hjerte. Hun har boet her i over tredive år, og vi taler om byggeriet og den stand lejligheder kan være i når man overtager dem – måske græseligt tilrøgede, om renoveringen og kampen i sin tid for og imod en tildækning af de åbne altaner, om hendes egen livssituation uddannelsesmæssigt, familiemæssigt, arbejdsmæssigt og andet-mæssigt lige fra starten og alle årene frem, om den menneskelige rummelighed som hun fremhæver som en styrke i Holmstrup, om socialt svært stillede eksistenser hvor problemer ofte følger med over til børnenes liv, om den gode balance der er mellem beboertyper: såkaldte skæve eksistenser, mange ressourcestærke, som det kaldes, med arbejde, med pensioner, med gå på-mod, med vilje og evne til at give hinanden gensidig støtte og samvær.

Vindruernes antal svinder hastigt, samtalen går adræt; øjnene plirrer, smilet er karakterfuldt og vindende, engagementet mærkbart: socialud-

Elly Lindved.

valget og en vedholdende personlig indsats dér, hendes beretninger om rystende sociale forhold, som trods velfærdssamfundets smukke selvopfattelse stadig består og gentager sig i en cirkulær slægtsbevægelse, slægt efter slægt – en gammel diskussion, man tænker på Henrik Pontoppidans beske satire "Ørneflugt" rettet mod H. C. Andersens "Den Grimme Ælling": Ørneungen Klaus var opvokset i en andegård og ville som voksen følge sin natur og fulgtes med en hunørn op i en svimlende himmel-kærlighedsfart for så snart flovt at vende tilbage til andegården: miljøet han var vokset op i, var en stærkere faktor for hans personlighed end den ørnearv hans gener indeholdt.

Beboerrådgivningen rundes også – med varme ord om de ansattes væsen og indsats, gnubbede ord lyder om forringelser i sociallovgivningen, og så en lang snak om beboerdemokratiet, om fordele og ulemper ved uskrevne henholdsvis skrevne regler

for opførsel i Holmstrup. De første års beboerdemokrati var præget af nogle stærke politiske personligheder og af beboeraktivisme, siger hun, mens der i dag synes langt mellem at unge mennesker engagerer sig i beboerpolitik.

Få vindruer tilbage, samtalen lakker mod enden – for så sædvanen tro at kunne genoptages straks man ses igen ude i det fri på en gåtur eller i en forretning, og senest til et af de livgivende to årlige afdelingsmøder hvor alt vendes mellem "gamle" holmstrupere og knap så "gamle", og da plejer der også at være vindruer med – ved siden af den skæreost som bider frydeligt i tandkødet.

Tak for snakken, Elly.

I børnehøjde

Lajla Jensen om sin opvækst i Holmstrup

Af Jens B. Skriver

Søstrene Jensen i 1999. Fra v. Signe, Irene og Lajla.

Alt afhænger af øjnene, der ser. For mange er Holmstrup et af de første indtryk af verden. Lajla var 10-11 år, da hun flyttede til Holmstrup. Familien kom fra Toveshøj, men alligevel var Holmstrup ny og spændende. Her var have og dejlige udearealer. Der gik lidt tid, inden hun fik venner, men Lajla gik til lørdagsfilm i selskabslokalet, og så stod der pludselig nogen og bankede på døren. Lajla blev ved med at gå i Tovshøjskolen, men mange fra Holmstrup gik i Ellekærskolen. Det betød ikke noget, når først man havde lært hinanden at kende. Hun fik hurtigt et stort netværk, hvor man så hinanden og begyndte at lege.

Udfoldelsesmuligheder

I begyndelsen var der ingen fritidsaktiviteter, udover at man kunne spille fodbold og basket. Derfor fik de unge mulighed for at indrette små ungdomsklubber i kælderrummene. Derefter var der en overgang en ung-

domsklub ved siden af vaskeriet. De voksne sørgede for, at der blev indrettet en ungdomsklub i det gamle fritidshjem, som havde været i pavillonerne, der hvor nu Netto ligger. Her kom også unge fra Toveshøj. Man kunne spille i band og spille billard, bordtennis og dart. Der blev også arrangeret en udflugt til Thunø.

Lajla husker stadig valgaftenen efter kommunalvalget i 1992, hvor ungdomsklubben havde været oppe i valgkampen. Enden blev, at bygningerne skulle rives ned, og de unge blev smidt ud.

"Så sluttede det kapitel," siger Lajla. Der kom så en ungdomsklub i Thorsbjerg. Unge herfra fik også lov til at låne musiklokaler i Thorsbjerg og Tovshøjskolen. Selv gik Lajla til musik og foto i ungdomsskolen på Toveshøj. "Byggelegepladsen Trolldhøjen ved Toveshøj var den foretrukne legeplads for børn herfra," husker hun. Fodbold fyldte meget for Lajla. Hun fulgte fodbold på banerne og var med, når drengene skulle ud at spille. Hun

husker også især fodboldturneringerne ved sommerfesten.

Skole

På Tovshøjskolen gik børn fra Holmstrup og Toveshøj samt en mindre del fra Brabrand Bakker.

"Forskellen kunne mærkes, men vi blandede os," siger Lajla.

"Man følte sig godt hjemme i Holmstrup, for her var man fælles."

Skumle mennesker har hun ikke rigtig nogen erindringer om. Til gengæld fandtes her gode, trygge voksne, man kunne knytte sig til, og som gerne ville støtte. Hun husker fx familien Larsen, der var en meget stor børnefamilie. Faderen arrangerede børnefilm og banko, og Lajla er stadig veninde med en af døtrene.

Efter 10. klasse på Tovshøjskolen og gymnasiet lavede Lajla lidt forskelligt og flyttede definitivt fra Holmstrup i 1999. Hun bor så godt nu, at hun ikke overvejer at flytte tilbage, men hun er en af de mange, der bruger sommerfesten til at mødes.

"Det er skönt," siger hun.

Og så bor faderen, Niels Jensen, jo her stadig.

Villy Larsen viser film. Han var et samlingspunkt for børnene.

Fra pløjemark til nyttehaver

Holmstrup Haver i 30 år, 1985-2015

Af Hans Martin Gårdhus

De første år lå Holmstrup omgivet af marker, jorden var forpagtet af store landbrug og blev dyrket med korn. Så Stenaldervej og Bronzealdervænget var kornmarker om sommeren, og det var en oplevelse, når de kom og høstede – kørte i timevis med store mejetærskere, så bigballepressere, så pløjning.

Hvordan det startede

Det gjaldt også området syd for Holmstrup mellem de to lunde - lige nord for Fusijama.

Uden at jeg kender de præcise omstændigheder, fik 'fremsynede mænd og kvinder' (to af dem bor her stadig – Herman og Rudolf) den ide, at stykket lige syd for Holmstrup kunne bruges til nærhaver: Et stort område delt op i små lodder, hvor man kunne dyrke økologiske grøntsager og komme ud af lejlighederne. Gruppen sendte ansøgning til Aarhus Kommunes afdeling for grønne områder. Første gang i 1981, hvor svaret var nej, grundet forpagtningsaftaler, og igen i 1984 med lidt anden sammensætning, hvor de fik ja – og en lejekontrakt på ca. 20.000 m².

Grunden blev opmålt og markeret i ca. 60 lodder, og de, som ønskede en have, deltog i en lodtrækning om favorithaven – området skræner mod

syd og har en af lundene i Skjoldhøjken som nabo i øst. Jorden som sådan varierer meget; noget er sort muld, og andet er meget leret. Samtidig med lodtrækningen var der stiftende generalforsamling i Holmstrup Haver, og ordensregler og vedtægter kom på plads. Det oprindelige formål lød: "At oprette og drive køkkenhaver i nærmiljøet for Holmstrups beboere, at arbejde generelt for naturmiljøet i Holmstrups omgivelser og at arbejde for disse aktiviteters gennemslag blandt Holmstrups beboere."

Siden er væsentligst tilkommet et ekstra formål: "At værne om havefreden."

Haveindvielse med deltagelse af daværende rådmand Bjarne Ørum fandt sted 12. juni 1985.

Som tiden gik

Fra bar mark er der sket meget de forløbne år. Der er lagt vand ind, og haverne er nu næsten alle indhegnede, der er store træer, og der er kommet hyggekrege og småskure. I 1992 fik vi sikret bestøvning af bærbuske og æbletræer, da der kom bistader i en have. Vedtægter er udformet, således at også beboere i andre afdelinger af BB end Holmstrup kan leje haven, og vi har nu en håndfuld haveholdere fra

henholdsvis Gellerupområdet og resten af Holmstrup Mark.

Selve området Holmstrup Haver er også blevet indskrænket, da Aarhus Kommune i 1994 besluttede at etablere en sø i sydenden af grunden. Resultatet blev en halvering af arealet, så vi i dag råder over ca. 10.000 m².

Holmstrup haver i dag

Hvor haverne oprindeligt meget blev brugt som nyttehaver, er der nu flere 'opholdshaver', måske suppleret med bærbuske. Oprindeligt var de enkelte havelodder på ca. 125 m², men i de 30 år er der sket opdelinger og sammenlægninger, så vi nu har ca. 50 haver fra 71 m² til den maksimale størrelse 300 m². Som i Holmstrup er der hvert år udskiftning af lejere, og vi har haft fuldt udlejet og venteliste de sidste mange år.

Holmstrup Haver er blevet et lille fællesskab, og fællesskaber har deres udfordringer, glæder og sorger. Vi har stor glæde af at komme i vores have, snakke med de andre, være stolte af vores frembringelser og haveanlæg. Sæleri behøver ikke at komme fra køledisken, man kan selv dyrke dem.

Holmstrup Haver

BRABRAND BOLIGFORENING - AFDELING 6

Holmstrup Dyreklub

Forbillede for almene byggerier

Af Edvin Juhl

Mange beboere i Holmstrup var af den mening, at omgivelserne var ideelle til at have hund og kat. Derfor blev der i 1978 på et beboermøde vedtaget, at det var tilladt at holde husdyr i Holmstrup. I modsætning til mange andre byggerier blev der ikke fastsat et maks antal husdyr pr. husstand. I stedet blev det vedtaget, at der skulle betales et husdyrsgebyr på 30 kr. månedligt pr. husdyr. Samtidig blev det vedtaget, at dyrene skulle være registreret i boligforeningen og bære et registreringsmærke.

Holmstrup Dyreklub

For at kunne få husdyrholdet til at fungere på bedste måde blev der også oprettet en forening for husdyrsejere, som fik navnet Holmstrup Dyreklub. Dengang var Holmstrup et af få almene byggerier, hvor det var tilladt at holde husdyr. Holmstrup blev derfor attraktivt for nye lejere, som havde hund eller kat i forvejen. I løbet af kort tid kom antallet af husdyr derfor op på 165 registrerede dyr. Senere er det blevet tilladt at holde husdyr i mange andre almene bebyggelser, hvorfor Holmstrup ikke længere er "det eneste sted i byen", hvor der må holdes husdyr. De sidste mange år har antallet af registrerede husdyr ligget på omkring 120 dyr. Antallet af uregistrerede dyr er også faldet betydeligt. Det kan ses af, at der ikke længere kommer så mange klagesager på uregistrerede dyr.

Husdyrsgebyret

Husdyrsgebyret blev vedtaget, for at eventuelle udgifter, som opstod på grund af dyrene, ikke skulle dækkes over huslejen. Dels drejer det sig om det administrative, og dels skiftes der sand i sandkasserne hvert forår.

Engang i løbet af firserne blev det desuden vedtaget, at 20 procent af gebyret, 6 kr. pr. dyr, skulle overføres til Holmstrup Dyreklub som et kontingent. Senere blev det samlede gebyr nedsat til 20 kr. månedligt, idet afdelin-

gen ikke har de udgifter ved husdyrshold, som der indbetales i gebyr. Med virkning fra 2015 er det nu afdelingen, og ikke dyreklubben, som betaler for de udleverede hundeposer, idet udgiften nu fordeles på alle tre afdelinger på Holmstrup Mark.

Madsalget

Tilbage i 70'erne var dyremad ikke nogen stor artikel i alle supermarkeder. Dengang var det almindeligt at fodre hunde med kallun og kæbekød, som der ikke var mange butikker, som førte. Dyreklubben lavede derfor sin egen indkøbsforening og fik tildelt et kælderlokale i 255 B.

De første 10 år gik madsalget fint med en årlig omsætning på ca. 100.000 kr. Især salget af kallun, kæbekød, grøntfoder og tyggeben i alle former gik fint. Specielt et tyggeben, bundet som en

der end madsalget, hvorfor det til sidst blev lukket.

Populære udflugter

Holmstrup Dyreklub var meget aktiv de første 20 år. Der blev afholdt månedlige medlemsmøder, hvor beslutninger i bestyrelsen skulle endeligt vedtages. Der blev også holdt arrangementer for husdyrsejere.

Holmstrup Dyreklub afholdt en årlig udflugt til en seværdighed, hvor dyr indgik i attraktionen. Således har der været ture til Ålborg Zoo, Randers Regnskov to gange, Kattegatcentret i Grenå, Givskud Løvepark og det, der nu hedder Ree Dyrepark, blot for at nævne nogle. Turene var ret populære, og der kunne som regel fyldes en hel bus med holmstruppere til udflugterne.

Edvin Juhl i dyreklubbens madsalg.

knude, var et stort hit hos hundene. Nogle kunder var dog ikke så begejstrede, når de hørte, at det var lavet af røgede kønsdele fra tyre.

I slutningen af 80'erne og starten af 90'erne faldt omsætningen drastisk, idet dyrefoder blev en stor artikel i alle supermarkeder. Supermarkederne kunne købe ind i meget større mæng-

Aktiviteter med dyr

Der blev også afholdt en årlig dyredag, hvor der var besøg af en dyrlæge, dyrepsykologer eller nogle specialklubber. Vi har haft besøg af Husky-klubben med "hundeslæde" i form af en vogn, som ledte tankerne hen på de gamle romeres krigsvogne. Vi har haft besøg af Dansk Retrieverklub Østjylland, som viste lydighedstræning og

markprøveopvisning med affyring af skud. Vi har også haft udstillinger, hvor vi har haft besøg af uddannede dommere fra både Dansk Kennel Klub og Dansk Racekatte Klub.

Og så har vi haft besøg af to af landets mest anerkendte dyrepryskologer. To gange har vi afholdt foredrag med Roger Abrantes, som har skrevet flere bøger om dyreadfærd. Roger Abrantes fortalte om hundens adfærd – især om, hvorfor hunde sjældent

gør, som deres ejer siger, selvom man råber nok så højt. Hans teorier blev krydret med mange anekdoter fra hans arbejde ved Kynologisk Center i Slagelse. Vi har også haft besøg af dyreadfærdsspecialist Anette Røpke, som fortalte om kommunikation med dyr. Ikke en mund var lukket, da hun fik en stor ulvehund til at gå rundt i selskabslokalet - og ved hjælp af nogle små kliklyde fik den til at dreje til højre

og venstre, sætte sig, ligge ned og i øvrigt se ud til at nyde det.

De første 20 år af Holmstrup Dyreklubs historie har derfor været meget mere spændende og fyldt med flere aktiviteter end de seneste 20 år. Det skal der gerne gøres noget ved. Det forudsætter imidlertid, at der kommer nogle flere aktive beboere med husdyr, som vil være med til at lave aktiviteterne.

Plads til forskellighed

En snak med gæster i Værestedet

Af Jens B. Skriver

Værestedet er for alle, men den oprindelige målgruppe er beboere med problemer af alle mulige slags. Jeg spørger, hvad de mener om Holmstrup.

"Folk her er meget forskellige," fortælles der.

"Her er mange originaler, men alle accepteres."

En bruger uddyber: "Jeg er meget paranoid og turde ikke komme herop, men mødte et fantastisk sammenhold, og nu er aktiviteten stort set mit netværk."

Alle er begejstrede for at bo i Holmstrup. Men der skete en stor ændring, da Brugsen lukkede. Nu er der ikke så megen kontakt mellem beboerne. Det er meget ærgerligt, synes man, men mange veje fører til Netto.

Ingen flytter herfra

En af brugerne flyttede hertil fra Skagen i 1986.

"Jeg skulle bare have et sted at sove, indtil jeg fandt et sted at bo," fortælles der, "men jeg flytter aldrig herfra. Da jeg lidt senere fik drømmelejligheden, overlod jeg værelserne til familien og boede selv ude på altanen. Ingen flytter fra sydsiden. Fraflytningsprocenten i Holmstrup er 7."

"Vi har i mange år haft en meget lav fraflytningsprocent," falder andre ind. "Og beboernes børn flytter tilbage. Vi falder til, fordi det accepteres, at vi er meget forskellige. Vi har alle mulige

Fællespisning i Værestedet. Foto: Poul Jørgensen.

aktiviteter, idealisme og natur. Har nogen gode ideer, kan de realiseres." En anden supplerer: "Den største oplevelse, da jeg flyttede ind, var stilheden."

Men vedkommende bliver dog mindet om, at før renoveringen blev Holmstrup kaldt 'det syngende byggeri' som følge af de summende ventilatorer.

Hjælpsomhed før og nu

Det fremhæves også, at beboerne kan indrette lejlighederne selv: "Gipsvæggene åbner op for mange muligheder. De mange lejlighedstyper giver plads til meget forskellige mennesker, og lejlighederne er nogle af de bedste i Århus. Og så er der mulighed for at holde dyr. De mange aktivite-

ter give mulighed for at lære andre at kende og møde nye mennesker. Man kan øve sig i, hvad det skal være." En gæst savner dog større hjælpsomhed, for monteringen af et nyt køkken kostede mange penge. Andre siger, at hjælpsomheden er her. En siger, at han har sat 50 Stofa-forbindelser op. Men Kaj Kofod, der vistnok har boet her længst, fortæller, at der tidligere var større hjælpsomhed end nu. Flyttede nogen ind, gik man hen og spurgte, om man kunne hjælpe. Men begejstringen for Holmstrup er stor.

"Og," som det siges, "man kan drikke sig en skid på, uden at der sker noget."

Lars i Læsehesten.

Afdøde Lars Eg med nogle af sine mærkesager

Lars i Brugsen sammen med nu afdøde Heidi Eriksson, der startede galleri Lilla og en overgang var redaktør af Skræppebladet.

Lars i Brugsen sammen med den meget anerkendte kunstner, nu afdøde Børge Flyvholm.

Holmstrup 40 år 1975-2015

Tak for al hjælp.

Deriblandt fra beboere og ansatte i boligforeningen og ikke mindst de mange ubekendte fotografer, hvis billeder vi har bragt uden navneangivelse.

*Morten Korn.
Skræppebladet 1985.*

Holmstrups tre varmemestre

*Kai Nielsen (tv.) og Mogens Rasmussen.
Foto: Poul Jørgensen.*

